

Riktlinjer för handläggning av avloppsärenden

Syftet med dessa riktlinjer är dels att säkerhetsställa samsyn i bedömning och handläggning, dels att se till att enskilda avlopp uppfyller höga men rimliga krav för skydd av miljön och skydd mot smittspridning.

Riktlinjerna innehåller vägledning om i vilka områden som det kan behövas ställas strängare krav på rening av avloppsvattnet såväl ur miljö- som hälsoskyddsperspektiv. Därutöver innehåller riktlinjerna en uppdatering av dåvarande miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut (2002, § 132) om avloppslösningar i förtätade områden.

Bakgrund

Hushåll med egna avloppsanläggningar står för en betydande del av de utsläpp som orsakar övergödning av många vattendrag och Mälaren. Igenväxta vattendrag och algbloomning är ett tecken på detta. Därutöver finns risk för spridning av smittoämnen vid utsläpp av orenat avloppsvatten.

Avloppsvatten ska enligt miljöbalken avledas och renas eller tas om hand så att olägenheter för miljön eller människors hälsa inte uppkommer. Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7 för hushållsspillvatten och tillhörande handbok ger en vägledning till hur avloppsärenden bör bedömas och vilka reningskrav som bör gälla.

Idag ligger betoningen på avloppsanläggningens funktion istället för som tidigare dess teknik. Det betyder att tillsynsmyndighetens ska reglera vilken reningsgrad som ska uppnås och inte på vilken teknik som används. Därutöver styr anläggningens placering behovet av rening.

Tillsynsmyndigheten bör enligt de nya allmänna råden, i varje enskilt ärende, avgöra om det på den aktuella platsen finns behov av en högre reningsgrad av spillvattnet eller om det räcker med en ”normal” nivå. Bedömningen ska göras både för hälsoskydd och för miljöskydd. I områden som bedöms behöva strängare krav på rening av avloppsvattnet gäller s.k. hög skyddsnivå. I övrigt gäller normal skyddsnivå.

Beroende på vilken skyddsnivå som bedöms gälla ställs olika krav på reningsgrad. Syftet med detta är att minska utsläpp av näringsämnen till känsliga eller skyddsvärda sjöar och vattendrag samt minimera belastningen av smittoämnen i områden där det kan finnas risk för smittspridning till människor.

Funktionskrav på enskilda avlopp

När en avloppsanläggning ska anläggas är det flera funktioner som ska tillgodoses. En funktion är att avlägsna farliga smittämnen som bakterier och virus

Datum
2012-05-21

från avloppsvattnet. En annan funktion är att avlägsna näringsämnen som kväve och fosfor för att skydda vattendragen från övergödning. En avloppsanläggning ska också avlägsna syreförbrukande organiska ämnen (BOD₇). Stora utsläpp av syreförbrukande ämnen kan medföra att vattenorganismer dör av syrebrist i vattendraget där utsläppet sker.

För att förhindra spridning av smittoämnen är ett av grundkraven från Naturvårdsverket att avloppsvattnet ska renas så att de uppfyller riktvärdena för badvattenkvalité.

I områden där hög skyddsnivå för hälsoskyddet bedöms föreligga kan det finnas behov av:

- att förbjuda vissa utsläpp
- att göra utsläppspunkter mer svårtillgängliga
- att öka anläggningens robusthet
- att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet.

För miljöskyddet gäller nedan angivna reduktionskrav av näringsämnen i avloppsvattnet vid respektive skyddsnivå:

	Normal skyddsnivå	Hög skyddsnivå
Reningskrav	Fosfor: 70 % BOD ₇ : 90 %	Fosfor: 90 % Kväve: 50 % BOD ₇ : 90 %

En traditionell slamavskiljare med efterföljande markbädd klarar inte kravet på hög skyddsnivå. Det behövs i detta fall ett ytterligare reningssteg som t.ex. kemisk fällning. En annan metod kan vara urinseparering. Då avlägsnas den största källan till näringsämnen, det vill säga urinen, innan den släpps ut i avloppsanläggningen.

Bedömningsgrunder för Västerås stad

Bedömning av vilken skyddsnivå som ska gälla görs i varje enskilt fall. Det som utgör grund för bedömning är Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7) och tillhörande handbok. Avsteg kan göras om särskilt skäl finns. Nämnden kan även bedöma att hög skyddsnivå ska gälla för en viss fastighet även om den ligger inom ett område där normal skyddsnivå vanligtvis gäller. En viktig faktor vid bedömning om en viss anläggning ska omfattas av den höga skyddsnivån är placeringen av utsläppspunkten från avloppsanläggningen. Utsläpp till en sluten ledning som mynnar ut i ett vattendrag som är bedömt som skyddsvärt kan anses omfattas av hög skyddsnivå även om anläggningen ligger långt ifrån vattendraget.

Det omvända kan också gälla. Avloppsvatten från en anläggning som leds ut till ett öppet dike som bedöms långt nog för att tillräcklig fastläggning av näringsämnen ska ske på vägen eller ett dike som leder bort från det skyddsvärda

Datum
2012-05-21

vattendraget kan bedömas inte beröras av hög skyddsnivå trots att det ligger inom område där normalt hög skyddsnivå gäller.

Andra faktorer som påverkar bedömningen är topografin där reningsanläggningen placeras (markens lutning) och den lokala geologin (marklagrens struktur och genomsläpplighet).

Hälsoskydd

Följande platser är känsliga för utsläpp av smittoämnen och där hög skyddsnivå för hälsoskyddet gäller:

1. Lokalisering av avloppsanordningar intill badplatserna Sundängen, Östra holmen, Björnöbadet och södra Björnö. Avloppsvatten får inte släppas ut inom en sträcka av 100 meter från strandremsan åt vardera hållet och 100 m inåt land från strandkanten.
2. Lokalisering av avloppsanordningar i närheten av vattentäkt för dricksvatten som är avsett att användas av mer än 50 personer och som ger mer än 10 m³ per dag i genomsnitt.
3. Inom fastställda vattenskyddsområden av länsstyrelsen eller kommunen. I inre (primära) vattenskyddsområde ska hög skyddsnivå alltid gälla. Hög skyddsnivå kan gälla för yttre (sekundära) vattenskyddsområde beroende på markförhållandena.
4. Områden som är tätbebyggda. Enskild avloppsanläggning för varje enskild fastighet bör undvikas. Gemensamma avloppsanläggningar bör istället väljas, se mer under rubriken Tätbebyggda områden.

Miljöskydd

Generellt gäller normal skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt för avloppsanläggningar inom kommunen. De undantag där hög skyddsnivå ska gälla är avloppsanläggningar:

1. som placeras mindre än fem kilometer från Mälarens strand.
2. som placeras på någon av öarna i Mälaren.
3. som placeras inom 500 meter från samtliga bäckar, åar och sjöar som är klassat av Vattenmyndigheten som ytvattenförekomst.
4. som placeras inom 500 meter från Mungasjön samt Munga fritidsbybyggelse.
5. som placeras inom 500 meter från Frövi våtmarksområde.
6. som placeras inom Sagåns avrinningsområde.

Datum
2012-05-21

Nämnden anser att det är motiverat att ett relativt stort område innanför Mälaren ska innefattas av hög skyddsnivå. Detta med tanke på att det är viktigt att skydda Natura 2000 områdena, naturreservaten och Mälaren från utsläpp av fosfor och kväve.

I och med att alla vattendrag leder till Mälaren finns ett behov av att skydda bäckarna och åarna i kommunen. Därtill anses även Mungasjön och Frövi våtmarksområde värda att skyddas trots att de inte räknas som ytvattenförekomster av Vattenmyndigheten.

De beting för fosforreduktion som Vattenmyndigheten beräknat för Sagåns avrinningsområde visar på stora behov att reducera fosforkoncentrationerna inom detta område. Nämnden anser därför att hög skyddsnivå ska gälla i hela den del av Sagåns avrinningsområde som ligger inom kommunen.

Närmare precisering av bäckar och åar som omfattas av hög skyddsnivå ur miljöskyddssynpunkt ges i bilaga 1.

Tätbebyggda områden

I vissa områden med tät bebyggelse har det uppstått problem med avloppsreningen. I dessa områden kan inte avloppsproblematiken lösas inom varje enskild fastighet utan risk för att enskilda vattentäkter förorenas. Enligt tidigare rättsfall bör tillstånd att inrätta enskild avloppsanläggning nekas inom område eller plats där det inte kan utföras utan risk för olägenhet för människors hälsa. Tillståndsmyndigheten bör då inte bedöma varje ansökan var för sig utan istället se på hela området som en helhet (se regeringsrättens mål nr 3749:1997).

För att inte någon eller några helt ska lämnas utan möjlighet till vatten- och avloppslösning återstår en stor eller flera små gemensamma anläggningar. De områden som är aktuella i detta sammanhang är: Lindö tegelbruk, Almö-Lindö, Skåpholmen, Strömskär, Gruffets holme, Munga samt delar av Horn och Mellansundet. Även andra områden bör vid behov kunna inkluderas i beslutet.

Boende inom dessa utpekade områden bör inte få tillstånd att anlägga enskilda avlopp inom den egna tomten. Avloppsanläggningar ska stället antingen utgöras av en större, gemensam anläggning eller ett fåtal mindre, dock gemensamma, anläggningar utförda så att risk för förorening av dricksvatten minimeras.

Befintliga anläggningar som har tillstånd från miljö- och konsumentnämnden och uppfyller dagens krav på rening får behållas om de inte innebär någon risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Vid planering av avlopp inom tätbebyggda områden måste samtliga fastigheter kunna tillgodoses med möjlighet att lösa avloppsfrågan ur ett för omgivningen och miljön godtagbart sätt. Undantag kan medges om det är uppenbart att en enskild anläggning inte innebär någon risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Datum
2012-05-21

VÄSTERÅS STAD
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen

Datum
2012-05-21

Dnr
12:1447-Mhf85

5 (1)

Bilaga 1

Hög skyddsnivå ur ett hälsoskyddsperspektiv

I Naturvårdsverkets handbok finns listat olika kriterier som gör att ett område bör klassas som hög skyddsnivå. Dessa är:

- Områden som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dag i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer och alla vattenförekomster som är avsedda för sådan framtida användning.
- Dricksvattentäkt till djur.
- Fastställda vattenskyddsområden av länsstyrelsen eller kommunen.
- Tätbebyggt område.
- Badplats.

Hög skyddsnivå ur ett miljöperspektiv

I Naturvårdsverkets handbok finns listat olika kriterier som gör att ett område bör klassas som hög skyddsnivå. Dessa är:

- Området omfattas av Nitratdirektivet.
- Ytvattenförekomster som av vattenmyndigheten utpekats ha en icke godtagbar ekologisk status.
- Natura 2000 områden enligt Habitatdirektivet och Fågeldirektivet.
- Naturreservat och miljöskyddsområde, om sådant påverkas negativt vid anläggande och drift av enskilt avlopp.
- Särskilda skyddade områden, enligt internationella eller nationella mål om skydd för naturområden. Andra än de som anges i Habitatdirektivet och Fågeldirektivet.
- Recipient eller omgivning som är känslig av andra skäl. T.ex. ekonomiskt betydande vattenlevande djur- och växtarter och rekreationsvatten.
- Fiskevatten enligt Fiskevattendirektivet.

Det räcker med att ett av kriterierna uppfylls för att området bör omfattas av hög skyddsnivå. Kostnaden för att installera ytterligare rening ska vägas mot miljönyttan.

Nitratdirektivet

Hela Västerås omfattas av Nitratdirektivet och hela kommunen bör därför klassas som hög skyddsnivå för miljöskyddet. I vissa delar av kommunen anses dock miljönyttan inte överväga kostnaden för att installera ytterligare rening.

Datum
2012-05-21

Ytvattenförekomstens ekologiska status

Innan år 2015 bör samtliga vattenförekomster och sjöar i landet ha uppnått god ekologisk status. Vattenmyndigheten har klassificerat kommunens olika ytvattenförekomstens status. Det finns ingen sjö eller vattendrag som uppnår god ekologisk status i kommunen, se tabell nedan.

Vattendrag eller sjö	Ekologisk status
-	God
Mälaren, Limstabäcken, Asköbäcken, Bodabäcken, Vretabäcken, Lillhäradsbäcken, Harsjöbäcken, Särbobäcken, Ringvallsbäcken, Myrbäcken, Sagån, Svartån, Tegbäcken och Åbybäcken	Måttlig
Hällsjön	Otillfredsställande
Lillån, Kvarnbrobäcken, Hovgårdsbäcken och Åbylundsbäcken	Dålig

Sagåns avrinningsområde pekas av Vattenmyndigheten speciellt ut som ett område med mycket stort behov att minska fosforkoncentrationerna.

Skyddade områden

Runt Mälaren finns ett flertal områden som omfattas av Natura 2000 skydd eller är klassade som naturreservat. Områden är viktigt att skydda från ytterligare utsläpp av näringsämnen. Dessa områden är:

- Ängsö naturreservat och Ridö-Sundbyholmsarkipelagens naturreservat är skyddat av Natura 2000 för både habitat- och fågeldirektivet.
- Asköviken omfattas av Fågeldirektivet.
- Områdena Stavholmen, Kalvholmens naturreservat, Fullerö naturreservat, Sundängens naturreservat och Hästholmarnas naturreservat omfattas av Habitatdirektivet.